

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ
В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

Розвиток лікувально-оздоровчого туризму завжди буде залежати від стану та розвитку санаторно-курортної інфраструктури регіонів, оскільки передбачає перебування людей в санаторно-курортних закладах. Санаторно-курортний заклад – це заклад охорони здоров'я, що забезпечує надання послуг лікувального, профілактичного та реабілітаційного характеру з використанням природних лікувальних ресурсів курортів (лікувальних грязей та озокериту, мінеральних та термальних вод, ропи лиманів та озер, природних комплексів із сприятливими для лікування умовами тощо) та із застосуванням фізіотерапевтичних методів, дієтотерапії, лікувальної фізкультури та інших методів санаторно-курортного лікування [2].

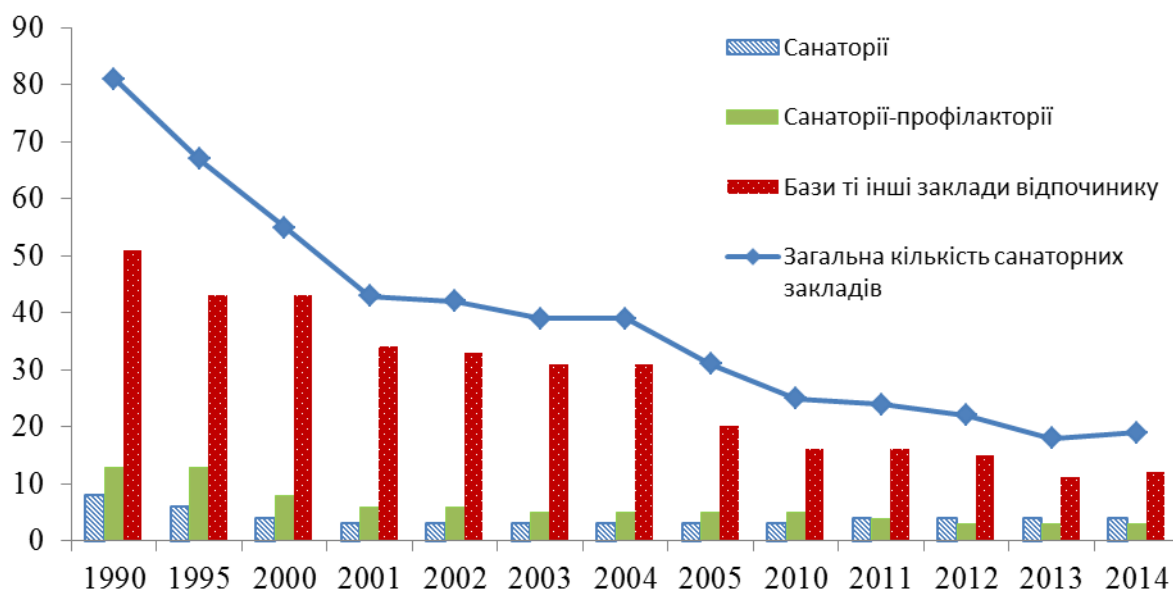
Особливостями лікувально-оздоровчого туризму є: 1) тривалість перебування, що повинна становити не менше трьох тижнів, незалежно від типу курорту і виду захворювання, оскільки лише за такий час можна досягти оздоровчого ефекту; 2) висока вартість перебування і лікування – лікування на курортах є дорогим, тому цей вид туризму розрахований на заможних клієнтів, що замовляють індивідуальну програму перебування і лікування; 3) вік – як свідчить медична статистика, на курорти найчастіше їдуть люди старшої вікової групи, хоча останнім часом відпочинок на курортах обирають і люди середнього віку, оскільки більшість хвороб сьогодні значно «помолодшали». Вибір здійснюється між курортами, що спеціалізуються на лікуванні конкретного захворювання, і курортами змішаного типу, які загалом зміцнюють здоров'я і сприяють відновленню сил і зняттю стресу [4].

Санаторно-курортна оздоровча інфраструктура Сумської області, що може використовуватися з метою лікувального туризму, представлена 19 закладами, у т.ч. 4 – санаторії (3 з них дитячі), 3 – санаторії-профілакторії, 12 баз відпочинку. Протягом 1990-2014 рр. кількість санаторно-курортних закладів в області скоротилася на 76,5% (рис. 1), а кількість місць (ліжок) у них – 71,8%. До 1996 р. в області діяли такі типи лікувально-оздоровчих заходів як будинки та пансіонати відпочинку, які згодом були закриті через відсутність попиту та деякі інші причини.

Територіально в Сумській області санаторно-курортні заклади розміщені нерівномірно і сконцентровані лише в 4 районах – Сумському, Шосткинському, Охтирському та Лебединському.

За існуючими класифікаціями курортів, їх поділяють на грязеві, кліматичні та бальнеологічні, де лікують природними мінеральними водами. Окремі санаторії можуть суміщувати різні лікувальні профілі, як, наприклад, санаторій «Токарі», який знаходиться у Лебединському районі Сумської області, де для лікування використовуються природні мінеральні води, місцеві торфові грязі та різноманітні лікувальні процедури [5]. Тобто цей санаторій одночасно відноситься до бальнеологічного, кліматичного і грязьового типу

курортів. Для бальнеопроцедур використовується джерело мінеральної води хлоридно-натрієвого складу типу «Миргородської» (вода «Токарівська»), що видобувається з глибини більше 1000 м. Ця вода дозволяє лікувати захворювання кишково-шлункового тракту, хвороби нирок та печінки [3].

Рис. 1. Динаміка санаторно-курортних закладів у Сумській області (побудовано за даними [6])

До бальнеологічного та кліматичного типів можна віднести популярний не лише в Україні, а й за кордоном «Буймерівка Сосновий & SPA-курорт 1936», який знаходиться в Сумській області за 6 км від м. Охтирка, на березі р. Ворскла [1]. Цей заклад відкрився у 2005 р. і надає відвідувачам туристичні та лікувальні послуги. Збудований за міжнародними стандартами RCI, курорт пропонує різні види відпочинку: пляжний, SPA-оздоровлення, заняття спортом, риболовлю, прогулянки на конях, екологічний туризм, збір грибів і ягід, корпоративний відпочинок та конференц-туризм.

Окрему категорію складають дитячі санаторії, які можуть обслуговувати туристів цієї вікової категорії. У Сумській області знаходиться 3 заклади цього типу: дитячий багатопрофільний санаторій «Лебединський», дитячий протитуберкульозний (м. Суми) та Шосткинський обласний дитячий протитуберкульозний санаторій. Поєднання медикаментозного лікування із оздоровчими можливостями наявних лісових рекреаційних ресурсів, сприяє розвитку даних закладів як пунктів лікувально-оздоровчого туризму. Крім того, у м. Суми розташований державний позашкільний заклад санаторного типу «Ровесник», який щороку оздоровлює дітей-сиріт, дітей учасників АТО, талановитих дітей.

У 2015 р. в області працювало 3 санаторії-профілакторії. Один з них – кліматичний санаторій-профілакторій «Олдиш» ВАТ «Сумхімпром» спеціалізується на лікуванні захворювань нервової, дихальної та опорно-рухової системи. Для оздоровлення своїх співробітників працюють санаторії-профілакторії «Ізумруд» Шосткинського казенного заводу «Зірка», ВАТ

«СМНВО» і СумДУ (м. Суми). Однак, можливості цих закладів як пунктів лікувально-оздоровчого туризму не використовуються.

Спеціалізованим лікувально-оздоровчим закладом є санаторій «Лижна база обласного управління фізичного виховання і спорту» (с. Токарі Сумського району), що працює у системі підготовки спортсменів-біатлоністів.

Незважаючи на наявність в області значного лікувально-туристичного потенціалу, рівень розвитку цього виду туризму є незадовільним. Причиною цього є відсутність підтримки державних органів місцевого самоврядування, недостатнє фінансування, відсутність інвестицій, реклами, недоліки у територіальній організації санаторно-курортного господарства тощо.

Санаторно-курортна галузь зможе активно розвиватися у напрямку лікувально-оздоровчого туризму і приносити значні прибутки регіону за умови підтримки владою підприємницьких ініціатив. Для цього потрібно модернізувати матеріально-технічну базу існуючих курортно-санаторних установ та планування їх територій, залучати інвесторів, у т.ч. й іноземних, розширити рекреаційні послуги та види дозвілля, підвищити кваліфікацію та заробітну плату обслуговуючого персоналу закладів цього типу.

Щоб привернути увагу іноземних туристів, українським курортам необхідно вирішити низку проблем, пов'язаних з їх фінансуванням, менеджментом та модернізацією. В основу формування (проектування) лікувально-туристичного продукту українських курортів повинні лягти новітні SPA-технології, які поліпшують якість відпочинку і оздоровлення. Для цього потрібно розробити принципово нові підходи до діяльності санаторіїв на основі запозичення досвіду ринкового господарювання міжнародних курортних санаторіїв-готелів; найбільш повно задовольняти потреби споживачів у відпочинку, лікуванні, релаксаційному сервісі та оздоровленні під час їх перебування на тому чи іншому курорті.

Література

1. Буймеровка сосновый & SPA-курорт 1936. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: buymerovka.com.ua.
2. Загальне положення про санаторно-курортний заклад. Постанова від 11 липня 2001 р. № 805 К.: – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/805-2001-п>.
3. Корнус А.О., Сюткін С.І., Чайка В.В. До кадастру туристичних ресурсів Сумської області // Туристично-краєзнавчі дослідження. – 1999. – Вип. 2. – С. 250-264.
3. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг / М.П. Мальська, Н.В. Антонюк, Н.М. Ганич. – К.: Знання, 2008. – 661 с.
4. Санаторій «Токарі». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tokari.com.ua>
5. Статистичний щорічник Сумської області за 2014 рік / [за ред. Л.І. Олехнович]. – Суми: Сумське обласне управління статистики, 2015. – 544 с.

Корнус О.Г. Перспективи розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Сумській області / О.Г. Корнус, А.А. Корнус // Туристичні тренди – 2017: інновації, бренди, дестинації. Збірник матеріалів Всеукр. науково-практич. конференції, присвяченої 10-річчю кафедри туристичного бізнесу ХТЕІ КНТЕУ / Гол. ред. К.Д. Гурова, ред. колегія Олійник Н.Ю. та ін. – Харків: «Цифра-Принт», 2017. – 288 с. – С. 33-35.